

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİ TERCİH NEDENLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ¹

Dr. ÖĞr. Üyesi Rafet AYDIN²
Meray İŐLEK³
Dr. Ramazan PEKER⁴

ÖZET

Araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin karŐılaŐtirmalı olarak incelenmesidir. Araştırmanın evrenini; iki devlet üniversitenin eğitim fakültelerinin Fen Bilimleri ve İlköğretim Matematik ÖĞretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmuştur. Örneklemi ise; 434 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmada iliŐkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri “ÖĞretmenlik Tercih Nedenleri Derecelendirme [ÖTNED] Ölçeği” ile toplanmıŐ ve SPSS.23 paket programı ile analiz edilmiştir. Analiz edilen verilere göre öğretmen adaylarının; öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin yüksek ve olumlu olduğu görülmektedir.

ÖĞretmen adaylarının cinsiyet, mezun olunan okul türü ve öğrenim görülen sınıflara göre öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinde anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Yine öğrenim gördükleri bölüme göre tercih nedenleri; özgeci-işsel nedenler ve ölçek genelinde anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Ancak dışsal nedenler boyutunda matematik öğretmenliğinde öğrenim görenlerin, fen bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmenlerden daha olumlu tercih nedenine sahiptir.

Aylık gelir düzeyine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri; özgeci-işsel, dışsal nedenler ve ölçek genelinde anlamlı farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Aylık gelir düzeyi orta olan öğretmen adayları, düşük olanlardan; özgeci-işsel nedenler boyutunda, aylık gelir düzeyi orta olanlar, aylık gelir düzeyi düşük olanlardan ve aylık gelir düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenlerine sahiptir.

Aile yaşam yerine göre öğretmen adaylarının mesleği tercih etme nedenlerinde anlamlı farklılık olmadığı, ancak öğrenim gördüğü bölüm memnuniyetine göre, kısmen memnun olanlar ve memnun olmayan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme düzeyine sahiptir. ÖĞretmen adaylarının yaşadığı yerleşim yerinden memnun olan ve kısmen memnun olan, memnun olmayanlardan daha olumlu tercih etme nedenleri sahip olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ÖĞretmen, ÖĞretmen Adayı, ÖĞretmen Yetiştirme, Meslek Tercih.

¹ Bu çalışma; 10-12 Nisan 2021 tarihlerinde yapılan ASEAD 7. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumunda özet olarak sunulmuŐ bildirinin genişletilmiŐ halidir.

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ORCID: 0000-0002-7613-3198, raydin@mehmetakif.edu.tr

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, ORCID: 0000-0003-3355-9962, merayislek1462@gmail.com,

⁴ MEB, Okul Müdürü, ORCID: 0000-0001-6553-305X, rzpeker@gmail.com:

Araştırma Makalesi/Research Article, GeliŐ Tarihi/Received:16/05/2021–Kabul Tarihi/Accepted: 03/07/2021

A COMPARATIVE INVESTIGATION OF THE REASONS OF TEACHER CANDIDATES PREFERRING THE TEACHING PROFESSION

ABSTRACT

The purpose of the study is to investigate the reasons of teacher candidates preferring the teaching profession comparatively. The population of the study consists of teacher candidates studying in the Science and Elementary Mathematics Teaching of the faculties of education of two state universities. The sample of the study consists of 434 teacher candidates. The correlational survey model was used in this study. The data of the study were collected through the “Reasons for Teaching Preference Rating Scale [RTPRS)” analyzed with the SPSS.23 program. According to the analyzed data, it is found that the reasons why teacher candidates prefer the teaching profession are high and positive.

It was revealed that there was no significant difference for the reasons why the teacher candidates preferred the teaching profession according to gender, the type of school graduated from and the classes attended for studying. It is found that there is no significant difference for reasons for preference, altruistic-inner reasons, and overall scale according to the department the teacher candidates study. However, in the trait of external reasons, those who study mathematics teaching have more positive reasons for preference than teachers who are studying science teaching.

According to the monthly income level, the reasons why the teacher candidates preferred the teaching profession, altruistic-inner, external reasons, and the result were found to be significant overall the scale. Teacher candidates who have middle monthly income have more positive reasons for preference than those who have low monthly income and those who have high monthly income in the trait of altruistic-inner reasons.

There is no significant difference for the reasons why the teacher candidates preferred the teaching profession according to the place where the family lives; however, according to the satisfaction of the department they study, they have more positive preference level than partially satisfied and dissatisfied teacher candidates. It was concluded that the teacher candidates who are satisfied and partially satisfied had more positive reasons for preference than those who are dissatisfied.

Keywords: Teacher, Teacher Candidate, Teacher Training, Choice of Profession

GİRİŞ

Eğitim; bireyde davranış değiştirme süreci olup, bilgi, beceri, anlayış, ilgi, tutum ve diğer kişilik nitelikleri yönünden belli gelişimler sağlamak amacı ile yürütülen etkinlikler bütünü ve sistemidir. Bireyin yaşamının her alanında bulunan eğitim, bireyi şekillendiren, çevresi ile etkileşim sonucu oluşan yaşantı ürünü davranışlar olarak da değerlendirilebilir (Aydın, İşlek, Aktaş Sağlam ve Peker, 2020). Devletler çeşitli sistemlerden oluşur ve bu sistemlerden biri de eğitim sistemidir. Eğitim sisteminin pek çok unsuru olmasına rağmen bu unsurların arasından öne çıkan üç ana unsur öğretmen, öğrenci ve eğitim programlarıdır.

Bunlardan en önemlisi şüphesiz öğretmendir. Çünkü bu sistemi işlevsel hale getirecek ve eğitim süreci ile öğrencileri hedeflenen düzeye getirecek kişi öğretmendir (Aydın ve İşlek, 2021). Öğretmenlik, özel bir uzmanlık mesleği olmanın yanı sıra sanatsal yönü de olan bir meslektir (Aydın, 2009; Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Öğretmenlik mesleğinde asıl sorunun, iyi bir öğretmen ve iyi bir öğretmen yetiştirmek olduğu söylenebilir. Çünkü iyi eğitimi, iyi öğretmenler yapar. Öyle ki, Türkiye Cumhuriyeti’ni kuranlar, o zamanki yoksulluklar ve yoksunluklar içinde bile öğretmen niteliği üzerinde ısrarla durmuşlardır. Çünkü bir ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesinde ve toplumsal hayata hazırlanmasında öğretmenler başrol oynamaktadır. Aynı şekilde siyasal bir bilincin oluşmasında, toplumun kültürel değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında ve bireylerin kendini gerçekleştirmelerinde öğretmenlerin önemli rolü bulunmaktadır (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Çağdaş, yüksek refah düzeyine sahip, gelişmiş bir ülke olmak, vatandaşlık bilinci yüksek bireyler yetiştirmek, insan kaynağını nitelikli ve esnek işgücüne dönüştürebilmek, çıkarlarını koruyabilmek, kazanımlarını sürdürmek her ülkenin hedefidir. Bu hedefe en büyük katkıyı ülkenin eğitim sistemi vermektedir. Ülkelerin eğitim sistemleri toplumda yapılandıkları okullar aracılığıyla bu işlevi yerine getirmeye çalışmaktadır (Toraman, 2019).

Bunlardan da anlaşılacağı gibi eğitimin sisteminin en önemli ögesi olan öğretmenlerin, sadece bireylerin değil aynı zamanda toplumlarında bugünlerini ve yarınlarını şekillendiren kişiler olarak da değerlendirmek mümkündür. Eğitim sistemleri öğretmenler aracılığı ile öğrencilere; bilişsel davranışlar kazandırma, psiko-motor beceriler edindirme, onların duyuşsal yeterliliklerini geliştirme amaçlarını gerçekleştirmektedir. Bu amaçlar için tasarlanmış eğitim sistemlerinde öğrenci ile birebir ve etkili iletişime geçen hiç kuşkusuz öğretmendir. Eğitimin var olduğu zamandan itibaren öğretmenlikte var olmuştur. Hem eğitim hem de öğretmenliğin, tarihi insanlık ile başlamıştır. Onun için öğretmenlik mesleğinin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir denilebilir. Bireylerin davranışlarını istenilen (hedeflenen) yönde değiştiren ve geliştiren eğitim ise, bu eğitimi uygulayan kişi de öğretmendir. Aynı şekilde eğitim bireyde davranış değişikliği meydana getirme süreci ise, bu süreci yöneten öğretmendir. Onun için öğretmen davranış değiştirme mimarı olarak değerlendirilebilir.

Öğretmenlik mesleği, öğretmenin önemi, öğretmen rolleri, öğretmen yetiştirme, öğretmen tutumları gibi konular tüm toplumlarda güncelliğini korumaktadır. Son zamanlarda eğitim, hem bireyin hem de toplumun geleceği açısından önemli ve değerli görülmektedir. Çünkü eğitim işinden doğrudan sorumlu olanlar ise öğretmenlerdir. Öğretmenlik mesleği, sürekli kendini geliştirmeyi, sabırlı olmayı ve özverili çalışmayı gerektiren önemli bir meslektir. Öğretmenlik mesleğinde başarılı olabilmek ancak öğretmenliği sevmekle mümkün olabilir (Çiçek-Sağlam, 2008).

Eğitimin amaçlarının yeterince gerçekleştirebilmesi için ilk olarak öğretmen adaylarının mesleği seçimi ile başlama gereği ortaya çıkmaktadır. Ekinci (2007)'nin ifade ettiği gibi, öğretmen adaylarının seçiminde öğretmenlik mesleğini seven ve isteyen adayların seçilebilmesi nitelikli öğretmen yetiştirmenin ilk adımı olarak görülebilir. Diğer meslekler de olduğu gibi, öğretmenlik mesleğinin seçiminde bireyler yalnızca kendi istek ve yeteneklerini dikkate alarak seçimde bulunmazlar ve bu durum doğal olarak öğretmenliğe yönelik bakışı ve tutumu farklı şekillerde etkilemektedir.

Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin duygu ve düşüncelerinin belirlenmesinin bir yolu öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin incelenmesi (Kartal ve Kıymaz, 2020) ile başlamaktadır. Bireylerin meslek tercihi, seçmek istedikleri mesleğin gereklilikleri ile yetenekleri arasındaki uyuma dair düşünceleri ile ilgilidir (Ginzberg, Gingsburg, Axelrad & Herma, 1951, akt. Kartal ve Kıymaz, 2020). Öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler mesleki ve kişisel yeterlikler olarak ikiye ayrılmaktadır. Mesleki yeterlikler öğretmen eğitim programları ile verilen genel kültür, konu alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgi ve becerilerini içermektedir. Kişisel yeterlikler ise öğretmenliğin gerektirdiği örnek olma özelliklerini ve mesleğe yatkınlıklarını içermektedir (Aydın ve Sağlam, 2012).

Son zamanlarda; bilim ve teknolojinin hızla değişmesi ve gelişmesi her alanda olduğu gibi eğitim sistemlerinde de değişimler yaşanmasını gerekli kılmaktadır. Eğitim sistemleri çağın gerektirdiği koşullara uygun olarak yeni yaklaşımlar benimsemeye başlamıştır. Bu yaklaşımlar da; öğretim programları, öğrenme ortamı, öğrenme sürecinde kullanılan teknolojik araçlar ve materyaller, öğretmen ve öğrenci rollerindeki değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu değişimler içinde diğerlerini de etkileyen ana öğelerden biri eğitimde yetiştirilmesi hedeflenen bireylerin niteliklerindeki değişimler olmuştur (Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2011).

Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları genel olarak onların, mesleklerini sevmeleri, mesleklerine bağlı olmaları, toplumsal olarak mesleklerinin gerekli ve önemli olduğunun bilincine ulaşmaları ve meslekleri dolayısıyla kendilerini sürekli geliştirmek durumunda olduklarına inanmaları ile ilgilidir. Bu konulardaki olumlu ya da olumsuz tutumlar öğretmen adaylarının mesleki davranışlarını yönlendirmede oldukça etkili olmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin öğrenme yaşantıları öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlar oluşturacak biçimde düzenlenmelidir (Temizkan, 2008).

Öğretmenlerin performanslarını; sahip oldukları kişisel özellikler ile öğretmenlik mesleğine olan bakış açılarının etkilediği ve öğretmenlerinin sahip olmaları gereken en önemli öğretmenlik ölçütleri arasında, öğrencileri öğrenme konusunda gerekli rehberliği yapabilme becerisi gelmektedir. Bu ölçüt ise bireylerin öğretmenlik mesleğini “neden seçtikleri” ve öğretmenlik mesleğini “nasıl gördükleri” düşüncesiyle yakından ilgilidir. Bu düşünce öğretmenliğin sıradan bir meslek olmadığı, hemen her aşamada üzerinde ciddiyet ve önemle durulması gereken bir meslek olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğini kişisel, sosyal ya da ekonomik sebeplerden dolayı seçmektedirler.

Öğretmen eğitimi bu düşünceleri olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir (Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007).

Meslek kavramı, Türk Dil kurumu (TDK), (2021) Türkçe sözlüğünde; belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş, uğraş olarak tanımlanmaktadır. Aynı şekilde TDK (2021) sözlüğünde iş; bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma ve geçim sağlamak için herhangi bir alanda yapılan çalışma, meslek olarak tanımlanmaktadır. Dardağan ve Hesapçioğlu (1997)'na göre de meslek; bir kimsenin tüm hayatı boyunca sürdüreceği faaliyetlerin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu yüzden bir kimsenin mesleği seçmekle, genel yaşam biçimi konusunda da bir seçim yapmış olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü meslek kişinin hayatını bir çerçevede geçireceğini ve kimlerle etkileşimde bulunacağını belirleyen boyutlara da sahiptir. İnsanın hayatında böylesi öneme sahip olan bir kararın iyice düşünülmeden verilmesi, düş kırıklığına, mutsuzluğa, başarısızlığa yol açabilmektedir. Ayrıca, yükseköğretime giriş sınavla sınırlandırılmış olup hatalı bir karardan dönmek çoğu kez mümkün olmamaktadır.

Kişilerin kendilerini en iyi şekilde ifade edebilecekleri, hayat boyu uğraşmaktan sıkılmayacakları ve kişilik yapılarına en uygun mesleğe yönelmeleri doğru bir karar olacak ve böylece hem kişisel hem de toplumsal açıdan önemli kazanımlar elde edilecektir. Yaşamları boyunca icra edecekleri meslekteki uzmanlık gelişim sürecinin başlangıç noktası olan meslek seçimi, bireylerin hayatında önemli bir yer teşkil etmektedir. Kişilerin meslek seçimi sosyo-demografik özellikler, iş avantajları, yetenek ve ilgi gibi çeşitli faktörlerden etkilenebilmektedir. Ayrıca, meslek seçiminde aile, arkadaşlar, öğretmenler gibi aktörler de etkili olabilmektedir (Çelik ve Üzmez, 2014). Çermik, Doğan ve Şahin, (2010)'e göre de; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin genellikle üç ana kategoride toplandığı gözlenmiştir. Bunlar; (1) özveriden (altruistic) kaynaklanan nedenler; insanlara hizmet etme arzusu, topluma faydalı olma isteği, ülkeye hizmet etme vb., (2) içsel (intrinsic) nedenler; mesleği sevmek, çocukları sevmek, insanları sevmek, ilgi duymak, yetenekli olduğunu düşünmek vb. ve (3) dışsal (extrinsic) nedenler; iş garantisi, uzun tatil, sosyal güvence koşulları, atanma vb. olarak ifade edilmektedir (akt. Aktürk, 2012).

Diğer taraftan bireyin meslek seçimini etkileyen etmenleri; Savickas (1991) yetenek, ilgi, değer ve inanç sistemi, aile, kültür ve çevre olarak (akt. Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz, 2012), Kuzgun (2004) ise; meslek seçimini etkileyen etmenleri; psikolojik (yetenek, ilgi, değer vb.) ve sosyal faktörler (sosyoekonomik düzey, aile ilişkileri) olmak üzere iki grupta (akt. Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz, 2012) ele almaktadır. Korkut-Owen (2008), bu faktörlere ek olarak, politik, ekonomik, yasal ve sisteme ilişkin özellikler (ülkenin yönetim biçimi, ekonomik yapısı, yasalar vb.), şans (sağlık koşulları, doğal olaylar vb.) ve mezun olunan lise türü (akt. Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz, 2012) olarak belirtilmektedir.

İlgili alanyazın incelendiğinde; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerini konu alan bazı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bunlardan bazıları; Tataroğlu, Özgen ve Alkan (2011), Aktürk (2012), Karadağ (2012), Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz (2012), Şara ve Kocabaş (2012), Bursal ve Buldur (2013), Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç (2014), Buldur ve Bursal. (2015), Candaş ve Bebek (2015), Yılmaz ve Doğan (2015), Bursal ve Buldur (2016), Nalçacı ve Sökmen (2016), Göçer-Şahin ve Gelbal (2016), Nalçacı ve Sökmen (2016), Çakmak ve Kayabaşı (2017), Çermik, Şahin ve Doğan (2017), Kahyaoğlu ve Kırıktaş (2017), Çakır ve Akkaya (2017), Yurdakal (2019), Şeker ve Çapri (2020) ve Saylan Kırmızıgül ve Kızılay (2020) gibi sayılabilir.

Öğretmenlik mesleğini tercih edenlerin ve edecek olanların bazı mesleki ve kişisel özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Diğer mesleklerin tercihinde olduğu gibi öğretmenlik mesleğinin seçimini bu mesleki ve kişisel özelliklerin yanında, aile ve okul eğitiminin de etkilediği söylenebilir. Çağın gerektirdiği özellikler, toplumun, doğanın ve bireyin özelliklerinin farklılaşması ile meslek tercihi de değişebilmektedir. Onun için meslek tercihindeki faktörlerin değişikliğe uğraması da söz konusu olabilir.

Bunlardan anlaşılacağı gibi, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini bir meslek olarak seçme veya tercih etme nedenlerinin farklı etmenlere bağlı olduğu görülmektedir. Yukarıda belirtmeye çalışıldığı gibi öğretmenlik mesleğinin tercih nedenlerinin genel olarak üç kategoride toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin duygu ve düşüncelerinin belirlenmesinin bir yolu öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin incelenmesidir. Bu çalışmada Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ) ve Akdeniz Üniversitesi (AÜ) Eğitim Fakültelerinin Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Yapılan alanyazın taraması ve incelemelerinde; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin araştırıldığı ancak iki farklı devlet üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin araştırılmadığı görülmektedir. Onun için öğretmen adaylarının mesleği tercih nedenleri bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur.

1. ARAŞTIRMANIN AMAÇ VE YÖNTEMİ

Araştırmanın Problemi

“Araştırmanın problemini; Burdur MAKÜ ve AÜ Eğitim fakültelerinin Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri nasıldır?” sorusu oluşturmuştur.

Alt Problemler

1. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri; cinsiyet, öğrenim gördüğü bölüm, sınıf, mezun olduğu lise türü, ailenin aylık geliri, ailenin yaşadığı yer, kendi yaşadığı yaşam yeri, öğrenim gördüğü bölüm memnuniyeti, tercih etme nedeni ve tercih sırasına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri, öğrenim gördüğü üniversiteye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacını; Burdur MAKÜ ve AÜ Eğitim Fakültelerinin Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi oluşturmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Burdur MAKÜ ve AÜ Eğitim Fakültelerinin Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi amacını taşıyan bu araştırma ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi önemli görülmüştür. Toplumda bireylerin, eğitiminden sorumlu olan öğretmenler ve gelecekte öğretmen olacak olan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin bilinmesi onların yetiştirilmeleri kadar gelecekte icra edecekleri meslek açısından da önemlidir. Yine bireylerin topluma uyumu, kazanacağı toplumsal konum, öğretmenlere ve öğretmenlerin yapacakları eğitime bağlı olduğu ve eğitimin de bir süreç olduğu düşünüldüğünde, tercih nedenlerinin belirlenmesi bu araştırmayı daha önemli hale getirmiştir. Araştırma için yapılan alanyazın taraması ve incelemelerinde; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin araştırıldığı ancak iki farklı üniversite öğrencilerinde böyle bir araştırmanın yapılmadığı görülmektedir. Bu araştırma ile iki devlet üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının tercih nedenleri araştırılması ve karşılaştırmalı olarak incelenmesi araştırmayı daha önemli hale getirmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma; Burdur MAKÜ ve AÜ Eğitim Fakültelerinin Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adayları ve 2019-2020 Eğitim - Öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca araştırma öğretmenlik mesleği tercih nedenleri ölçeğinde yer alan maddelerle sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma da, Burdur MAKÜ ve AÜ Eğitim fakültelerinde Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelediği için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2012). Yine tarama modeli; bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018, s.14)'dan oluşmaktadır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini; 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Burdur MAKÜ ve AÜ Eğitim Fakültelerinin; Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmuştur. Araştırma da evren; soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin (ölçümlerin) elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük gruptur. Evren, bir başka şekilde, araştırmada toplanacak verilerin analizi ile elde edilecek sonuçların geçerli olacağı, yorumlanacağı grup olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk vd., 2018). Buna göre araştırmanın evrenini; araştırma verilerinin toplandığı 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında her iki devlet üniversitesinin her iki bölümünde öğrenim gören 960 öğretmen adayı oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini ise; iki devlet üniversitesinin her iki bölümünde öğrenim gören 258'i kadın, 76'sı erkek olmak üzere toplam 434 öğretmen adayından oluşmuştur. Yine örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının; 211'i MAKÜ, 223'ü Akdeniz Üniversitesinde öğrenim görmektedir.

Örnekleme; evrenden örneklem alma işlemidir. Örneklem almanın, yani örneklemenin belli ve bilinen kuralları vardır. Ancak o zaman, alınan örneklemin evreni temsil edebileceği kabul edilebilir (Karasar, 2012). Bu araştırmada örneklemini belirlemek için seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme (Simple Random Sampling) yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz örnekleme yönteminde evrendeki her birimin örnekleme seçilmede eşit ve bağımsız olma olasılığı vardır. Diğer bir deyişle tüm bireylerin seçilme olasılığı aynıdır ve bir bireyi seçimi diğer bir bireyin seçimini etkilememektedir. Temsil edici bir örneklemin seçiminin geçerli ve en iyi yolu seçkisiz örneklemedir (Balcı, 2018; Büyüköztürk vd, 2018).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada; öğretmen adaylarının kişisel bilgileri; “Kişisel Bilgi Formu” ve yine öğretmen adaylarının öğretmenlik tercih nedenlerini belirlemek için ise; Bursal ve Burdul (2013) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adayları için Öğretmenlik Tercih Nedenlerini Derecelendirme Ölçeği (ÖTNED)” kullanılmıştır.

Öğretmen Adayları için Öğretmenlik Tercih Nedenlerini Derecelendirme Ölçeği; özsel ve dışsal nedenler olarak tanımlanan iki faktörden ve bu faktörlerden özsel nedenler faktörünün özgeci ve içsel nedenler alt-boyutlarından oluşmaktadır. Likert tipi dörtlü dereceleme sistemine göre geliştirilen Öğretmenlik Tercih Nedenlerini Derecelendirme Ölçeği (ÖTNED)'nin tüm maddeleri “1: Tamamen Etkisiz”, “2: Biraz Etkili”, “3: Etkili”, ve “4: Çok Etkili” düzeylerine göre puanlanmıştır. ÖTNED ölçeğinden elde edilen puanın artması ilgili faktörün öğretmenlik tercihinde daha yüksek etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

İlgili ölçekle toplanan verilerin kodlaması yapılmış ve Bilgisayar paket programları kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde, istatistiksel anlamlılık düzeyi belirlenmiştir. Frekans (f) ve yüzde (%) gibi hesaplamaları yapılmıştır. Likert tipi maddelerde de olumludan olumsuz doğru aynı aralıklar referans alınmıştır. Diğer yandan, bu araştırma da bağımsız değişkenlere göre betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü-ANOVA testi gibi testler kullanılmıştır. Gerçekleştirilen ANOVA testlerinde farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemek amacıyla homojen varyanslı dağılımlarda kullanılan LSD testi, homojen dağılım göstermeyenlerde ise; DUnnett's T3 testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler tablolar haline getirilerek yorumlanmıştır.

2. BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde, verilerin analizinden elde edilen bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1: Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenleri Ölçeğinin Uygulandığı Araştırma Grubuna İlişkin Güvenirliği

Boyut	N	\bar{X}	ss	KS	Cronbach's Alpha
Özgeci-İçsel Nedenler	434	2,86	,58	,061	,901
Dışsal Nedenler	434	2,60	,55	,078	,707
Ölçek	434	2,78	,46	,094	,866

*p<.05

Tablo 1 incelendiğinde, ölçekte elde edilen verilerin güvenilirlikleri için yapılan Cronbach's Alpha analizi sonucunda Özgeci-İçsel nedenler boyutunda yüksek (.901), Dışsal Nedenler boyutunda yüksek (.707) ve ölçek genelinde yüksek (.866) olması güvenilirliğinin çalışma için uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Özdamar (2015)'a göre Cronbach's Alpha değerinin .60 ile .70 arasında değer alması, ölçeğin yeterli güvenilirliğe sahip olduğunu; .70 ile .90 arasında değer alması ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ölçeğinin araştırma grubuna uygulandığı son haline uygun istatistiksel analizleri yapabilmek amacıyla, ölçekten elde edilen verilerin çarpıklık katsayısına, aritmetik ortalamasına, ortanca ve moduna bakılmış, ardından araştırma grubu katılımcı sayısı 50'den fazla olduğu için (K-S) Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi yapılmıştır.

Buna göre ölçek genelinde aritmetik ortalamasının 2,78, medyanın 2,81, modun 2,73, basıklığın, 899, çarpıklığın, 735; Özgeci-İçsel Nedenler boyutunda aritmetik ortalamasının 2,86, medyanın 2,86, modun 2,87, basıklığın, 363, çarpıklığın, 620; Dışsal Nedenler boyutunda aritmetik ortalamasının 2,60, medyanın 2,57, modun 2,43, basıklığın, 217, çarpıklığın, 208 olduğu görülmüştür. Gerçekleştirilen K-S testi sonucunda anlamlılık değerinin $p=.00$ ($p<.05$) olması ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarda puanların normal dağılıma sahip olmadığını göstermektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 değerleri aralığında olması puanların normal dağılımdan önemli sapmadığı şeklinde yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2009). Çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde ± 1 aralığında olduğu görülmüş, dolayısıyla, verilerin analizinde parametrik istatistik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Araştırmanın alt problemlerinin iki ilişkisiz örneklemden elde edilen verilerin birbirinden anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek için ilişkisiz t-testi, ilişkisiz ikiden çok örneklemden elde edilen verilerin birbirinden anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bu test sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık görülmesi halinde, öncelikle varyansların homojenliğine bakılmıştır. Dolayısıyla, gerçekleştirilen ANOVA testlerinde farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemek amacıyla homojen varyanslı dağılımlarda kullanılan testlerden LSD testi, homojen dağılım göstermeyen dağılımlarda ise Dunnett's T3 testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler tablolar haline getirilerek yorumlanmış, bağımsız değişkenler arasındaki farklılık $p=.05$ düzeyinde test edilmiştir (Büyüköztürk, 2009).

Öğretmen adaylarının ölçekten aldıkları ortalama puanlar Tablo 2'de verilen aralıklara göre değerlendirilmiştir.

Tablo 2: Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenleri Ölçeği Değerlendirme Puan Aralıkları

Aralık	Değerlendirme
1,00 – 1,75	Tamamen Etkisiz
1,76 – 2,50	Biraz Etkili
2,51 – 3,25	Etkili
3,26 – 4,00	Çok Etkili

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının cevapları aritmetik ortalaması; 1,00-1,75 aralığında olan verilerin “Tamamen Etkisiz”, 1,76-2,50 aralığında olan verilerin “Biraz Etkili”, 2,51-3,25 aralığında olan verilerin “Etkili” ve 3,26- 4,00 aralığında olan verilerin “Çok Etkili” şeklinde yorumlanmıştır.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenleri

	Tamamen Etkisiz		Biraz Etkili		Etkili		Çok Etkili		X
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Madde 1	39	9.0	135	31.1	177	40.8	83	19.1	2.70
Madde 2	17	3.9	89	20.5	176	40.6	152	35.0	3.06
Madde 3	60	13.8	126	29.0	153	35.3	95	21.9	2.65
Madde 4	19	4.4	79	18.2	204	47.0	132	30.4	3.03
Madde 5	125	28.8	149	34.3	103	23.7	57	13.1	2.21
Madde 6	90	20.7	143	32.9	138	31.8	63	14.5	2.40
Madde 7	38	8.8	89	20.5	204	47.0	103	23.7	2.85
Madde 8	75	17.3	113	26.0	176	40.6	70	16.1	2.55
Madde 9	75	17.3	105	24.2	159	36.6	95	21.9	2.63
Madde 10	22	5.1	54	12.4	198	45.6	160	36.9	3.14
Madde 11	36	8.3	96	22.1	163	37.6	139	32.0	2.93
Madde 12	32	7.4	78	18.0	175	40.3	149	34.3	3.01
Madde 13	74	17.1	121	27.9	150	34.6	89	20.5	2.58
Madde 14	22	5.1	60	13.8	171	39.4	181	41.7	3.17
Madde 15	11	2.5	41	9.4	141	32.5	241	55.5	3.41
Madde 16	27	6.2	94	21.7	206	47.5	107	24.7	2.90
Madde 17	94	21.7	132	30.4	116	36.7	92	21.2	2.47
Madde 18	36	8.3	115	26.5	197	45.4	86	19.8	2.76
Madde 19	38	8.8	91	21.0	210	48.4	95	21.9	2.83
Madde 20	130	30.0	147	33.9	121	27.9	36	8.3	2.14
Madde 21	47	10.8	116	26.7	177	40.8	94	21.7	2.73
Madde 22	25	5.8	100	23.0	170	39.2	139	32.0	2.97
ÖLÇEK									2,78

Tabloda 3'te öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ölçeği maddelerine vermiş oldukları yanıtların yüzde ve frekans değerleri verilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerini belirlemek amacıyla uygulanan ölçeğin genel ortalaması ($\bar{X}=2.78$) ile 'Etkili' düzeyinde, yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin yüksek ve olumlu olduğu söylenebilir.

Ölçek maddeleri incelendiğinde en yüksek ortalamanın madde 15 ‘Öğrencilerimin hayatlarına olumlu etkiler yapma isteğim’in ($\bar{X}=3.41$) ile ‘Çok Etkili’ düzeyinde olduğu görülmektedir. Maddeye ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmen adaylarının %97.4’ünün görüşünün olumlu olduğu; en düşük ortalamanın madde 20 ‘Hazırlık yapması kolay bir meslek olması’nın ($\bar{X}=2.14$) ile ‘Biraz Etkili’ düzeyinde olduğu, öğretmen adaylarının %70’inin görüşünün olumlu olduğu görülmektedir.

Özgeci-İçsel Nedenler boyutu maddeleri incelendiğinde en yüksek ortalamanın Madde 15 ‘Öğrencilerimin hayatlarına olumlu etkiler yapma isteğim’in ($\bar{X}=3.41$) ile ‘Çok Etkili’ düzeyinde olduğu görülmektedir. Maddeye ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmen adaylarının %97.4’ünün görüşünün olumlu olduğu; en düşük ortalamanın madde 17 “İdealimdeki meslek olması”nın ($\bar{X}=2.47$) ile ‘Biraz Etkili’ düzeyinde olduğu görülmektedir. Maddeye ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmen adaylarının %88.3’ünün görüşünün olumlu olduğu görülmektedir.

Dışsal Nedenler boyutu maddeleri incelendiğinde en yüksek ortalamanın madde 10 ‘Düzenli gelir sahibi olacak olmam’ın ($\bar{X}=3.14$) ile ‘Etkili’ düzeyinde olduğu görülmektedir. Maddeye ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmen adaylarının %94.9’unun görüşünün olumlu olduğu, en düşük ortalamanın madde 20 ‘Hazırlık yapması kolay bir meslek olması’nın ($\bar{X}=2.14$) ile ‘Biraz Etkili’ düzeyinde olduğu, öğretmen adaylarının %70’inin görüşünün olumlu olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenleri Cinsiyet Durumlarına Göre İstatistiksel Dağılımı

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	sd	t	P
ÖİN	Kadın	358	2,9142	,55783	3.763	432	.000*
	Erkek	76	2,6395	,66553			
DN	Kadın	358	2,6089	,52965	.510	432	.610
	Erkek	76	2,5733	,65299			
ÖLÇEK	Kadın	358	2,8170	,44016	3.409	432	.001*
	Erkek	76	2.6184	.55119			

*p<.05

Tablo 4’te, öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve alt boyutları incelendiğinde dışsal nedenler boyutunda [$t_{(432)}=0.510$, $p>.05$] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Ancak özgeci-içsel nedenler boyutunda [$t_{(432)}=3.763$, $p<.05$] ve ölçek genelinde [$t_{(432)}=3.409$, $p<.05$] anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Özgeci-içsel nedenler boyutunda kadın öğretmen adayları ($\bar{X}=2.91$), erkek öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.63$); ölçek genelinde ise kadın öğretmen adayları ($\bar{X}=2.81$), erkek öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.61$) daha olumlu tercih etme nedenine sahiptir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Boyut	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	ss
OİN	1. Sınıf	66	2,7859	,56659
	2. Sınıf	113	2,8454	,64882
	3. Sınıf	138	2,8995	,58019
	4. Sınıf	117	2,8917	,54300
DN	1. Sınıf	66	2,7338	,56916
	2. Sınıf	113	2,5828	,51830
	3. Sınıf	138	2,5342	,55242
	4. Sınıf	117	2,6288	,56743
ÖLÇEK	1. Sınıf	66	2,7693	,46671
	2. Sınıf	113	2,7619	,53903
	3. Sınıf	138	2,7833	,45203
	4. Sınıf	117	2,8081	,41101

Tablo 5'te öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin sınıf düzeyine göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda 3. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=2,8995$) en yüksek ortalamaya, 1. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=2,7859$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda 1. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=2,7338$) en yüksek ortalamaya, 3. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=2,5342$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde 4. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=2,8081$) en yüksek ortalamaya, 2. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=2,7619$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
OİN	Gruplar arası	,704	3	,235	,681	,564
	Gruplar içi	148,336	430	,345		
	Toplam	149,040	433			
DN	Gruplar arası	1,907	3	,636	2,097	,100
	Gruplar içi	130,302	430	,303		
	Toplam	132,208	433			
ÖLÇEK	Gruplar arası	,136	3	,045	,207	,891
	Gruplar içi	94,289	430	,219		
	Toplam	94,425	433			

Tablo 6 incelendiğinde, öğrenim görülen sınıf değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve alt boyutlarında; ölçek genelinde [F (3-430)=.207, $p>.05$], özgeci-içsel nedenler boyutunda [F (3-430)=,681, $p>.05$] ve dışsal nedenler boyutunda [F (3-430)=2.097, $p>.05$] anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre İstatistiksel Dağılımı

Boyut	Bölüm	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
ÖİN	Fen Bilgisi	204	2,9020	,58701	1.201	432	,098
	Matematik	230	2,8342	,58583			
DN	Fen Bilgisi	204	2,4769	,55985	4.568	432	,000*
	Matematik	230	2,7143	,52238			
ÖLÇEK	Fen Bilgisi	204	2,7667	,46593	,653	432	,514
	Matematik	230	2,7960	,46850			

*p<,05

Tablo 7’de, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüm değişkenine göre öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve alt boyutları incelendiğinde özgeci-içsel nedenler boyutunda [$t_{(432)}= 1.201$, $p>.05$] ve ölçek genelinde [$t_{(432)}= 0,653$, $p>.05$] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Ancak dışsal nedenler boyutunda [$t_{(432)}= 4.568$, $p<.05$] anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Dışsal nedenler boyutunda Matematik Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları ($\bar{X}=2.71$), Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.47$) daha olumlu tercih etme nedenine sahiptir.

Tablo 8: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Mezun Olunan Lise Türüne Göre Dağılımı

Boyut	Mezuniyet	N	\bar{X}	ss
ÖİN	Anadolu Lisesi (1)	308	2,8413	,60662
	Anadolu Öğretmen Lisesi (2)	57	2,8819	,51440
	Fen Lisesi (3)	23	2,9072	,66991
	Temel/Genel Lise (4)	22	2,9515	,46607
	Meslek Lisesi (5)	24	3,0278	,50156
DN	Anadolu Lisesi (1)	308	2,5835	,55309
	Anadolu Öğretmen Lisesi (2)	57	2,7068	,53481
	Fen Lisesi (3)	23	2,8261	,47956
	Temel/Genel Lise (4)	22	2,4156	,55750
	Meslek Lisesi (5)	24	2,5595	,58964
ÖLÇEK	Anadolu Lisesi (1)	308	2,7593	,48732
	Anadolu Öğretmen Lisesi (2)	57	2,8262	,39572
	Fen Lisesi (3)	23	2,8814	,50593
	Temel/Genel Lise (4)	22	2,7810	,36082
	Meslek Lisesi (5)	24	2,8788	,39912

Tablo 8’de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin mezun olunan lise türüne göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda Meslek Lisesi mezunları ($\bar{X}=3,0278$) en yüksek ortalamaya, Anadolu Lisesi mezunları ($\bar{X}=2,8413$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda Fen Lisesi mezunları ($\bar{X}=2,8261$) en yüksek ortalamaya, Temel/Genel Lise mezunları ($\bar{X}=2,4156$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde Fen Lisesi mezunları ($\bar{X}=2,8814$) en yüksek ortalamaya, Anadolu Lisesi mezunları ($\bar{X}=2,7593$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 9: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
OİN	Gruplar arası	1,030	4	,257	,746	,561
	Gruplar içi	148,010	429	,345		
	Toplam	149,040	433			
DN	Gruplar arası	2,694	4	,673	2,231	,065
	Gruplar içi	129,515	429	,302		
	Toplam	132,208	433			
ÖLÇEK	Gruplar arası	,722	4	,181	,826	,509
	Gruplar içi	93,703	429	,218		
	Toplam	94,425	433			

Tablo 9 incelendiğinde, mezun olunan okul değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve alt boyutlarında; ölçek genelinde [F (4-429)=.826, $p > .05$], özgeci-içsel nedenler boyutunda [F (4-429)=.746, $p > .05$] ve dışsal nedenler boyutunda [F (4-429)=2.231, $p > .05$] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 10: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Boyut	Anne Mezuniyet	N	\bar{X}	ss
OİN	Okur-Yazar Değil (1)	23	3,0116	,52016
	İlkokul (2)	213	2,7966	,56313
	Ortaokul (3)	64	3,0563	,49906
	Lise (4)	90	2,8585	,68847
	Fakülte/Yüksekokul (5)	44	2,8652	,57358
DN	Okur-Yazar Değil (1)	23	2,5652	,54904
	İlkokul (2)	213	2,5453	,55066
	Ortaokul (3)	64	2,6964	,53604
	Lise (4)	90	2,6317	,58215
	Fakülte/Yüksekokul (5)	44	2,7045	,51036
ÖLÇEK	Okur-Yazar Değil (1)	23	2,8696	,38284
	İlkokul (2)	213	2,7166	,45283
	Ortaokul (3)	64	2,9418	,36958
	Lise (4)	90	2,7864	,56282
	Fakülte/Yüksekokul (5)	44	2,8140	,43574

Tablo 10'da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin anne eğitim durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda annesi Ortaokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=3,0563$) en yüksek ortalamaya, annesi İlkokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7966$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda annesi Fakülte/Yüksekokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7045$) en yüksek ortalamaya, annesi İlkokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,5453$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde annesi Ortaokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,9418$) en yüksek ortalamaya, annesi İlkokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7166$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 11: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
OİN	Gruplar arası	3,836	4	,959	2,834	,024*	2-3
	Gruplar içi	145,204	429	,338			3-4
	Toplam	149,040	433				
DN	Gruplar arası	1,829	4	,457	1,505	,200	
	Gruplar içi	130,379	429	,304			
	Toplam	132,208	433				
ÖLÇEK	Gruplar arası	2,768	4	,692	3,239	,012*	2-3
	Gruplar içi	91,658	429	,214			3-4
	Toplam	94,425	433				

Tablo 11 incelendiğinde, anne eğitim değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri dışsal nedenler boyutunda [F (4-429) =1.505, p >.05] anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak ölçek genelinde [F (4-429) =2.056, p >.05] ve Özgeci-içsel nedenler boyutunda [F (4-464) =3.259, p <.05] anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenliğine bakılmıştır. Varyanslar homojen olduğu için çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testi gerçekleştirilmiştir. Özgeci içsel nedenler boyutunda annesi ortaokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=3.05$) ve lise mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2.85$) annesi ilkokul mezunu olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.79$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Ölçek genelinde ise annesi ortaokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2.94$) ve lise mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2.78$) annesi ilkokul mezunu olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.71$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir.

Tablo 12: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Boyut	Baba Mezuniyet	N	\bar{X}	ss
OİN	İlkokul (1)	143	2,8760	,53944
	Ortaokul (2)	64	2,9365	,57330
	Lise (3)	112	2,8940	,60386
	Fakülte/Yüksekokul (4)	115	2,7872	,63109
DN	İlkokul (1)	143	2,5205	,52349
	Ortaokul (2)	64	2,6027	,62372
	Lise (3)	112	2,6199	,53092
	Fakülte/Yüksekokul (4)	115	2,6882	,55926
ÖLÇEK	İlkokul (1)	143	2,7629	,42521
	Ortaokul (2)	64	2,8303	,49939
	Lise (3)	112	2,8068	,46657
	Fakülte/Yüksekokul (4)	115	2,7557	,50023

Tablo 12’de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin baba eğitim durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda babası Ortaokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,9365$) en yüksek ortalamaya, babası Fakülte/Yüksekokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7872$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda babası Fakülte/Yüksekokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,6882$) en yüksek ortalamaya, babası İlkokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,5205$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde babası Ortaokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8303$) en yüksek ortalamaya, babası Fakülte/Yüksekokul mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7557$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 13: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
OİN	Gruplar arası	1,133	3	,378	1,098	,350
	Gruplar içi	147,906	430	,344		
	Toplam	149,040	433			
DN	Gruplar arası	1,840	3	,613	2,024	,110
	Gruplar içi	130,368	430	,303		
	Toplam	132,208	433			
ÖLÇEK	Gruplar arası	,350	3	,117	,533	,660
	Gruplar içi	94,076	430	,219		
	Toplam	94,425	433			

Tablo 13’de, baba eğitim durumuna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve alt boyutlarına ilişkin anova sonuçları incelendiğinde; Özgeci-içsel nedenler boyutunda [F (3-430) =1.098, p<.05], dışsal nedenler boyutunda [F (3-430) =2.024, p >.05] ve ölçek genelinde [F (3-430) =.533, p<.05] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 14: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Anne Meslek Değişkeni Dağılımı

Boyut	Anne Meslek	N	\bar{X}	ss
OİN	Ev hanımı (1)	322	2,8623	,60810
	Çiftçi-işçi (2)	52	2,8782	,52306
	Emekli (3)	26	2,8974	,47823
	Devlet memuru (4)	34	2,8588	,56753
DN	Ev hanımı (1)	322	2,6051	,54583
	Çiftçi-işçi (2)	52	2,5879	,63426
	Emekli (3)	26	2,3626	,54245
	Devlet memuru (4)	34	2,7857	,42821
ÖLÇEK	Ev hanımı (1)	322	2,7805	,49044
	Çiftçi-işçi (2)	52	2,7858	,40026
	Emekli (3)	26	2,7273	,32448
	Devlet memuru (4)	34	2,8356	,43469

Tablo 14’te öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin anne meslek durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda annesi Emekli olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8974$) en yüksek ortalamaya, annesi Devlet Memuru olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8588$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda annesi Devlet Memuru olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7857$) en yüksek ortalamaya, annesi Çiftçi/İşçi olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,5879$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde annesi Devlet Memuru mezunu olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8356$) en yüksek ortalamaya, annesi Emekli olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7273$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 15: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Anne Meslek Değişkenine Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
OİN	Gruplar arası	,040	3	,013	,038	,990	
	Gruplar içi	149,000	430	,347			
	Toplam	149,040	433				
DN	Gruplar arası	2,650	3	,883	2,932	,033	1-3
	Gruplar içi	129,558	430	,301			3-4
	Toplam	132,208	433				
ÖLÇEK	Gruplar arası	,177	3	,059	,269	,848	
	Gruplar içi	94,249	430	,219			
	Toplam	94,425	433				

Tablo 15 incelendiğinde, anne meslek değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ölçek genelinde [F (3-430) =,269, p>.05], ve özgeci-içsel nedenler boyutunda [F (3-430)=,038, p>.05] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Ancak dışsal nedenler boyutunda [F (3-430) =2,932, p<.05] anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek varyansların homojenliğine bakılmıştır. Varyanslar homojen olduğu için çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testi gerçekleştirilmiştir. Ölçek genelinde annesi ev hanımı olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2.60$) ve annesi devlet memuru olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2.78$) annesi emekli olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.36$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir.

Tablo 16: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Baba Meslek Değişkeni Dağılımı

Boyut	Baba Meslek	N	\bar{X}	ss
OİN	Çiftçi-işçi (1)	110	2,9588	,55278
	Emekli (2)	107	2,8935	,53159
	Devlet memuru (3)	97	2,8282	,56942
	Serbest Meslek-Esnaf (4)	120	2,7872	,66573
DN	Çiftçi-işçi (1)	110	2,6156	,50600
	Emekli (2)	107	2,5714	,58607
	Devlet memuru (3)	97	2,7526	,45807
	Serbest Meslek-Esnaf (4)	120	2,4976	,60891
ÖLÇEK	Çiftçi-işçi (1)	110	2,8496	,42599
	Emekli (2)	107	2,7910	,42442
	Devlet memuru (3)	97	2,8041	,42236
	Serbest Meslek-Esnaf (4)	120	2,6951	,55731

Tablo 16’da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin baba meslek durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda babası Çiftçi/İşçi olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,9588) en yüksek ortalamaya, babası Serbest Meslek/Esnaf olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,7872) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda babası Çiftçi/İşçi olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,6156) en yüksek ortalamaya, babası Emekli olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,5714) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde babası Çiftçi/İşçi olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,8496) en yüksek ortalamaya, babası Serbest Meslek/Esnaf olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,6951) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 17: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Baba Meslek Değişkenine Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
OİN	Gruplar arası	1,911	3	,637	1,862	,135	
	Gruplar içi	147,129	430	,342			
	Toplam	149,040	433				
DN	Gruplar arası	3,627	3	1,209	4,043	,007	2-3
	Gruplar içi	128,581	430	,299			3-4
	Toplam	132,208	433				
ÖLÇEK	Gruplar arası	1,465	3	,488	2,259	,081	
	Gruplar içi	92,960	430	,216			
	Toplam	94,425	433				
	Çiftçi-işçi (1)		110	2,6156			,50600
	Emekli (2)		107	2,5714			,58607
	Devlet memuru (3)		97	2,7526			,45807
	Serbest Meslek-Esnaf (4)		120	2,4976			,60891

Tablo 17 incelendiğinde, baba meslek değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ölçek genelinde [F (3-430) =2.259, p>.05], ve özgeci-içsel nedenler boyutunda [F (3-430) =1.862, p >.05] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Ancak dışsal nedenler boyutunda [F (3-430) =4.043, p<.05] anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek varyansların homojenliğine bakılmıştır. Varyanslar homojen olduğu için çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testi gerçekleştirilmiştir. Dışsal nedenler boyutunda babası devlet memuru olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2.75$) babası emekli olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.57$) ve babası Serbest Meslek-Esnaf olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.49$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir.

Tablo 18: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Aile Aylık Gelir Düzeyine Göre Dağılımı

Boyut	Aylık Gelir	N	\bar{X}	ss
OİN	Düşük (1)	55	2,6897	,63248
	Orta (2)	364	2,9176	,54496
	Yüksek (3)	15	2,2622	,90588
DN	Düşük (1)	55	2,4519	,63219
	Orta (2)	364	2,6319	,51583
	Yüksek (3)	15	2,4476	,93032
ÖLÇEK	Düşük (1)	55	2,6140	,50251
	Orta (2)	364	2,8267	,42668
	Yüksek (3)	15	2,3212	,81247

Tablo 18’de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin aylık gelir durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda aylık geliri Orta olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,9176$) en yüksek ortalamaya, aylık geliri Yüksek olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,2622$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda aylık geliri Orta olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,6319$) en yüksek ortalamaya, aylık geliri Yüksek olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,4476$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde aylık geliri Orta olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8267$) en yüksek ortalamaya, aylık geliri Yüksek olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,3212$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 19: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Aile Aylık Gelir Düzeyine Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
OİN	Gruplar arası	8,146	2	4,073	12,460	,000	1-2
	Gruplar içi	140,894	431	,327			2-3
	Toplam	149,040	433				
DN	Gruplar arası	1,920	2	,960	3,176	,043	1-2
	Gruplar içi	130,288	431	,302			
	Toplam	132,208	433				
ÖLÇEK	Gruplar arası	5,463	2	2,731	13,233	,000	1-2
	Gruplar içi	88,963	431	,206			
	Toplam	94,425	433				

Tablo 19 incelendiğinde, aylık gelir düzeyi değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri özgeci-içsel nedenler boyutunda [F (2-466) =12.460], p <.05], dışsal nedenler boyutunda [F (2-466) =3.176, p>.05] ve ölçek genelinde [F (2-466) =13.233, p<.05] anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek varyansların homojenliğine bakılmıştır. Varyanslar homojen olmadığı için çoklu karşılaştırma testlerinden Dunnett's T3 testi gerçekleştirilmiştir. Ölçek genelinde aylık gelir düzeyi orta olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,82$), aylık gelir düzeyi düşük olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,61$); özgeci-içsel nedenler boyutunda aylık gelir düzeyi orta olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,91$), aylık gelir düzeyi düşük olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,68$) ve aylık gelir düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,26$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Dışsal nedenler boyutunda aylık gelir düzeyi orta olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,63$), aylık gelir düzeyi düşük olan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,45$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir.

Tablo 20: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Aile Yaşam Yeri Değişkenine Göre Dağılımı

Boyut	Aile Yaşam Yeri	N	\bar{X}	ss
ÖİN	Köy (1)	56	2,9667	,51026
	Kasaba (2)	27	2,8272	,44424
	İlçe (3)	155	2,8645	,54977
	İl (4)	89	2,8367	,61857
	Büyükşehir (5)	107	2,8498	,67753
DN	Köy (1)	56	2,6352	,53238
	Kasaba (2)	27	2,7354	,57513
	İlçe (3)	155	2,6212	,51575
	İl (4)	89	2,5297	,54789
	Büyükşehir (5)	107	2,5861	,61082
ÖLÇEK	Köy (1)	56	2,8612	,38612
	Kasaba (2)	27	2,7980	,36784
	İlçe (3)	155	2,7871	,43499
	İl (4)	89	2,7390	,50535
	Büyükşehir (5)	107	2,7659	,53677

Tablo 20'de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin ailelerinin yaşam yerleri durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda ailesi Köyde yaşayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,9667$) en yüksek ortalamaya, ailesi Kasabada yaşayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8272$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda ailesi Kasabada yaşayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7354$) en yüksek ortalamaya, ailesi İlde yaşayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,5297$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde ailesi Köyde yaşayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8612$) en yüksek ortalamaya, ailesi İlde yaşayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7390$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 21: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Aile Yaşam Yeri Değişkenine Göre Dağılımı İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
OİN	Gruplar arası	,713	4	,178	,515	,724
	Gruplar içi	148,327	429	,346		
	Toplam	149,040	433			
DN	Gruplar arası	1,092	4	,273	,893	,468
	Gruplar içi	131,116	429	,306		
	Toplam	132,208	433			
ÖLÇEK	Gruplar arası	,554	4	,139	,633	,639
	Gruplar içi	93,871	429	,219		
	Toplam	94,425	433			

Tablo 21 incelendiğinde, aile yaşam yeri değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri özgeci-içsel nedenler boyutunda [F(4-429) =,515, p>.05], dışsal nedenler boyutunda [F (4-429)=,893, p>.05] ve ölçek genelinde [F (4-429)=,633, p>.05] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 22: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüm Memnuniyeti Değişkenine Göre Dağılımı

Boyut	Öğrenim Gördüğü Bölüm Memnuniyeti	N	\bar{X}	ss
OİN	Hayır (1)	27	2,3802	,72556
	Kısmen (2)	112	2,5643	,60825
	Evet (3)	295	3,0251	,48884
DN	Hayır (1)	27	2,5397	,62814
	Kısmen (2)	112	2,5753	,57414
	Evet (3)	295	2,6189	,53798
ÖLÇEK	Hayır (1)	27	2,4310	,58948
	Kısmen (2)	112	2,5678	,51368
	Evet (3)	295	2,8958	,38603

Tablo 22’de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin öğrenim gördükleri bölüm memnuniyeti durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda öğrenim gördüğü bölümden memnun olan öğretmen adayları (\bar{X} =3,0251) en yüksek ortalamaya, öğrenim gördüğü bölümden memnun olmayan öğretmen adayları (\bar{X} =2,3802) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda öğrenim gördüğü bölümden memnun olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,6189) en yüksek ortalamaya, öğrenim gördüğü bölümden memnun olmayan öğretmen adayları (\bar{X} =2,5397) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde öğrenim gördüğü bölümden memnun olan öğretmen adayları (\bar{X} =3,8958) en yüksek ortalamaya, öğrenim gördüğü bölümden memnun olmayan öğretmen adayları (\bar{X} =2,4310) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 23: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüm Memnuniyeti Değişkenine Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
ÖİN	Gruplar arası	24,032	2	12,016	41,429	,000	1-3
	Gruplar içi	125,008	431	,290			2-3
	Toplam	149,040	433				
DN	Gruplar arası	,269	2	,134	,439	,645	
	Gruplar içi	131,939	431	,306			
	Toplam	132,208	433				
ÖLÇEK	Gruplar arası	12,290	2	6,145	32,245	,000	1-3
	Gruplar içi	82,136	431	,191			2-3
	Toplam	94,425	433				

Tablo 23 incelendiğinde, öğrenim gördükleri bölüm memnuniyeti değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri dışsal nedenler boyutunda [F (2-431) =,439, p >.05] anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak ölçek genelinde [F (2-431) =32.245, p <.05], ve özgeci-içsel nedenler boyutunda [F (2-431) =41.429, p <.05] anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek varyansların homojenliğine bakılmıştır. Varyanslar homojen olmadığı için çoklu karşılaştırma testlerinden Dunnett's T3 testi gerçekleştirilmiştir.

Ölçek genelinde öğrenim gördüğü bölümden memnun olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,89), kısmen memnun olan öğretmen adaylarından (\bar{X} =2,56) ve memnun olmayan öğretmen adaylarından (\bar{X} =2,43) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Özgeci-içsel nedenler boyutunda öğrenim gördüğü bölümden memnun olan öğretmen adayları (\bar{X} =3,02), kısmen memnun olan öğretmen adaylarından (\bar{X} =2,56) ve memnun olmayan öğretmen adaylarından (\bar{X} =2,38) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir.

Tablo 24: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Yaşadığı Yerleşim Yeri Memnuniyeti Değişkenine Göre Dağılımı

Boyut	Yaşadığı Yerleşim Yeri Memnuniyeti	N	\bar{X}	ss
ÖİN	Hayır (1)	44	2,5773	,87219
	Kısmen (2)	107	2,8984	,51178
	Evet (3)	283	2,8987	,54734
DN	Hayır (1)	44	2,6396	,71361
	Kısmen (2)	107	2,5861	,50372
	Evet (3)	283	2,6032	,54358
ÖLÇEK	Hayır (1)	44	2,5971	,72500
	Kısmen (2)	107	2,7991	,41009
	Evet (3)	283	2,8047	,43072

Tablo 24'te öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin yaşadığı yerleşim yeri memnuniyeti durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda yaşadığı yerleşim yerinden memnun olan öğretmen adayları (\bar{X} =2,8987) en yüksek ortalamaya, yaşadığı yerleşim yerinden memnun olmayan öğretmen adayları (\bar{X} =2,5773) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Dışsal Nedenler Boyutunda yaşadığı yerleşim yerinden memnun olmayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,6396$) en yüksek ortalamaya, yaşadığı yerleşim yerinden kısmen memnun olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,5861$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde yaşadığı yerleşim yerinden memnun olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8047$) en yüksek ortalamaya, yaşadığı yerleşim yerinden memnun olmayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,5971$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 25: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Yaşadığı Yerleşim Yeri Memnuniyeti Değişkenine Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
OİN	Gruplar arası	4,083	2	2,042	6,070	,003	1-3
	Gruplar içi	144,957	431	,336			1-2
	Toplam	149,040	433				
DN	Gruplar arası	,089	2	,045	,146	,864	
	Gruplar içi	132,119	431	,307			
	Toplam	132,208	433				
ÖLÇEK	Gruplar arası	1,681	2	,840	3,906	,021	1-3
	Gruplar içi	92,744	431	,215			1-2
	Toplam	94,425	433				

Tablo 25 incelendiğinde, yaşadığı yerleşim yeri memnuniyeti değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri dışsal nedenler boyutunda [F (2-431) =,146, p >.05] anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak ölçek genelinde [F (2-431) =3,906, p <.05], ve özgeci-işsel nedenler boyutunda [F (2-431)=6,070, p<.05] anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenliğine bakılmıştır. Varyanslar homojen olmadığı için çoklu karşılaştırma testlerinden Dunnett's T3 testi gerçekleştirilmiştir. Ölçek genelinde yaşadığı yerleşim yerinden memnun olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,80$) ve kısmen memnun olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,79$) yaşadığı yerleşim yerinden memnun olmayan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,79$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Özgeci-işsel nedenler Boyutunda yaşadığı yerleşim yerinden kısmen memnun olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,89$) ve memnun olan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,89$) yaşadığı yerleşim yerinden memnun olmayan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,57$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir.

Tablo 26: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Demokratlık Tercih Değişkenine Göre Dağılımı

Boyut	Demokratlık	N	\bar{X}	ss
OİN	Her Zaman (1)	91	2,9663	,70787
	Çoğunlukla (2)	275	2,8141	,54082
	Bazen (3)	68	2,9422	,56976
DN	Her Zaman (1)	91	2,5196	,58690
	Çoğunlukla (2)	275	2,6431	,51874
	Bazen (3)	68	2,5504	,62551
ÖLÇEK	Her Zaman (1)	91	2,8242	,57962
	Çoğunlukla (2)	275	2,7597	,42727
	Bazen (3)	68	2,8175	,45356

Tablo 26’da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin demokratlık tercihleri durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda kendini her zaman ‘Demokrat’ olarak tanımlayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,9663$) en yüksek ortalamaya, kendini çoğunlukla ‘Demokrat’ olarak tanımlayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8141$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda kendini çoğunlukla ‘Demokrat’ olarak tanımlayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,6431$) en yüksek ortalamaya, kendini her zaman ‘Demokrat’ olarak tanımlayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,5196$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde kendini her zaman ‘Demokrat’ olarak tanımlayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8242$) en yüksek ortalamaya, kendini çoğunlukla ‘Demokrat’ olarak tanımlayan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,7597$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 27: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Demokratlık Tercih Değişkenine Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
OİN	Gruplar arası	2,052	2	1,026	3,008	,050
	Gruplar içi	146,988	431	,341		
	Toplam	149,040	433			
DN	Gruplar arası	1,263	2	,632	2,079	,126
	Gruplar içi	130,945	431	,304		
	Toplam	132,208	433			
ÖLÇEK	Gruplar arası	,385	2	,192	,882	,415
	Gruplar içi	94,041	431	,218		
	Toplam	94,425	433			

Tablo 27 incelendiğinde, demokratlık tercihleri değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri özgeci-içsel nedenler boyutunda [$F(2-431)=3.008$, $p>.05$], dışsal nedenler boyutunda [$F(2-431)=2.079$, $p>.05$] ve ölçek genelinde [$F(2-431)=.882$, $p>.05$] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 28: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Öğretmenliği Tercih Sırası Değişkenine Göre Dağılımı

Boyut	Tercih Sırası	N	\bar{X}	ss
OİN	1-10 (1)	356	2,9144	,55932
	11-19 (2)	53	2,7623	,56531
	20-24 (3)	25	2,3973	,77638
DN	1-10 (1)	356	2,6196	,54715
	11-19 (2)	53	2,6523	,47835
	20-24 (3)	25	2,2571	,67133
ÖLÇEK	1-10 (1)	356	2,8206	,43496
	11-19 (2)	53	2,7273	,45437
	20-24 (3)	25	2,3527	,68412

Tablo 28’de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin öğretmenliği tercih sırası durumuna göre dağılımı incelendiğinde Özgeci İçsel Nedenler Boyutunda öğretmenliği 1-10. tercihinde bulunan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,9144$) en yüksek ortalamaya, öğretmenliği 20-24 tercihinde bulunan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,3973$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Dışsal Nedenler Boyutunda öğretmenliği 11-19. tercihinde bulunan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,6523$) en yüksek ortalamaya, öğretmenliği 20-24. tercihinde bulunan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,2571$) ise en düşük ortalamaya sahiptir. Ölçek Genelinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri incelendiğinde öğretmenliği 1-10. tercihinde bulunan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,8206$) en yüksek ortalamaya, öğretmenliği 20-24 tercihinde bulunan öğretmen adayları ($\bar{X}=2,3527$) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 29: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Öğretmenliği Tercih Sırası Değişkenine Göre İstatistiksel Analizi

Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
ÖİN	Gruplar arası	6,896	2	3,448	10,455	,000	
	Gruplar içi	142,144	431	,330			1-3
	Toplam	149,040	433				
DN	Gruplar arası	3,217	2	1,609	5,375	,029	1-2
	Gruplar içi	128,991	431	,299			2-3
	Toplam	132,208	433				
ÖLÇEK	Gruplar arası	5,296	2	2,648	12,805	,000	1-3
	Gruplar içi	89,129	431	,207			
	Toplam	94,425	433				

Tablo 29 incelendiğinde, öğretmenlik mesleğini tercih sırası değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri özgeci-içsel nedenler boyutunda [$F(2-431)=10,455, p<.05$], dışsal nedenler boyutunda [$F(2-431)=5,375, p<.05$] ve ölçek genelinde [$F(2-431)=12,805, p<.05$] anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenliğine bakılmıştır. Varyanslar homojen olmadığı için çoklu karşılaştırma testlerinden Dunnett's T3 testi gerçekleştirilmiştir. Özgeci-içsel nedenler boyutunda ‘1-10’ sırada tercih eden öğretmen adayları ($\bar{X}=2,91$); ‘20-24’ sırada tercih eden öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,39$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Dışsal nedenler boyutunda ‘11-19’ sırada tercih eden öğretmen adayları ($\bar{X}=2,65$); ‘1-10’ sırada tercih eden öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,61$) ve 20-24 sırada tercih eden öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,25$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Ölçek genelinde ise ‘1-10’ sırada tercih eden öğretmen adayları ($\bar{X}=2,82$), ‘20-24’ sırada tercih eden öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2,35$) daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir.

Tablo 30: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Öğrenim Gördükleri Üniversite Durumlarına Göre İstatistiksel Dağılım

Boyut	Üniversite	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
ÖİN	MAKÜ	211	2,9084	,62778	1,464	432	,144
	AÜ	223	2,8260	,54336			
DN	MAKÜ	211	2,6357	,55488	1,213	432	,226
	AÜ	223	2,5714	,54978			
ÖLÇEK	MAKÜ	211	2,8216	,50209	1,712	432	,088
	AÜ	223	2,7450	,42896			

Tablo 30 incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve alt boyutlarında; ölçek genelinde [$t_{(432)}=1,712$, $p<.05$], özgeci-işsel nedenler boyutunda [$t_{(432)}=1,464$, $p>.05$] ve dışsal nedenler Boyutunda [$t_{(432)}=1,213$, $p>.05$] anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Elde edilen verilerin analiz edilmesi ile varılan sonuçlar;

1. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerini belirlemek amacıyla uygulanan ölçeğin, özgeci-işsel nedenler ve dışsal nedenler boyutunun ortalaması ‘Etkili’ düzeyinde ve yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinde, özgeci-işsel ve dışsal nedenlerin yüksek düzeyde etkili olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri düzeylerinin yüksek ve olumlu olduğu, ölçek alt boyutları incelendiğinde ise; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinde daha çok özgeci-işsel nedenlerin etkili olduğu söylenebilir. Mevcut araştırmaya ait bulgular, Bursal ve Buldur (2015), Bursal ve Buldur’un (2016) ve Candaş ve Bebek’in (2015) bulgularıyla büyük oranda benzerlik göstermektedir. Sözü edilen araştırmalarda da öğretmen adaylarının mesleği daha çok işsel nedenlerle tercih ettiği görülmektedir. İşsel nedenlerle mesleği tercih eden öğretmenlerin meslekte daha kalıcı oldukları bilindiğinden; söz konusu araştırma bulgularının sevindirici olduğu ifade edilebilir. Saylan Kırmızıgül ve Kızılay (2020) ise çalışmalarında daha çok dışsal nedenlerin etkili olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Benzer şekilde, Yurdakal (2019) araştırmasında, öğretmen adaylarının her ne kadar öğretmenlik mesleğini kendileri seçse de başka bir mesleği seçebilecekleri bulgusuna ulaşmıştır. Atıcı (2013)’nın araştırmasında, öğretmen adaylarının büyük bölümünün öğretmenlik mesleğini sevmedikleri halde öğrenim gördükleri bölümü tercih ettikleri bulgusuna ulaşmıştır.

Aktürk'ün (2012) araştırmasında ise; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedeni 'İdealim' ve 'Öğretmenlik Mesleğini Sevme'yi işaretleyen öğrencilerin düşük düzeyde olması, onların içsel motivasyon düzeylerinin düşük düzeyde olduğu, 'aile ve çevre ilişkisi' ile 'meslek geçerliği ve iş bulma garantisi'ni işaretleyen öğretmen adaylarının düşük düzeyde olması, onların dışsal motivasyon düzeylerinin düşük düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar araştırmada elde edilen bulgularla farklılık göstermektedir.

2. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri cinsiyete göre incelendiğinde; ölçeğin dışsal nedenler alt boyutunda anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Ancak özgeci-içsel nedenler boyutunda ve ölçek genelinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ölçek genelinde ve Özgeci-içsel nedenler boyutunda kadın öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarından, daha olumlu tercih etme nedenine sahiptir. Bu sonuca benzer olarak, Buldur ve Bursal (2016) araştırmasında kız öğrencilerin özgeci-içsel nedenler boyutunda erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Gelbal ve Şahin (2016) araştırmasında kadın öğretmen adaylarının mesleği sevdikleri, erkek öğretmen adaylarının ise puanlarının yettiği için öğretmenlik mesleğini seçtikleri bulgusuna ulaşmıştır. Farklı olarak, yine Buldur ve Bursal (2013) ve Bursal ve Buldur'un (2015) ve Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç (2014)'ın araştırmalarında ise; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri öğrenim gördükleri sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Aynı şekilde, Yılmaz ve Doğan (2015) da araştırmasında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinde sınıf düzeyinde farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmıştır.

4. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüme göre; öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ölçek genelinde ve alt boyutları, özgeci-içsel nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Ancak dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Dışsal nedenler boyutunda matematik Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenine sahiptir. Benzer olarak Bursal ve Buldur'un (2016) araştırmasında, özgeci içsel nedenler boyutunda farklılık görülmezken, Matematik Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından daha yüksek dışsal nedenlerden dolayı tercih etmiş oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Matematik bölümü öğretmen adayları, Fen bilgisi öğretmen adaylarından daha çok dışsal nedenlerden etkilendiği söylenebilir

5. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri mezun olunan okul türüne göre ölçek genelinde ve alt boyutlarında; özgeci-işsel nedenler boyutunda ve dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir sonuç; Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç'ın (2014) araştırmasında, öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türünün öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde farklılık göstermediği bulgusuna ulaşmıştır.

6. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri anne eğitim değişkenine göre; dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak ölçek genelinde ve özgeci-işsel nedenler boyutunda anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Özgeci-işsel nedenler boyutunda; annesi ortaokul ve lise mezunu olan öğretmen adayları, annesi ilkökul mezunu olan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Ölçek genelinde ise; annesi ortaokul ve lise mezunu olan öğretmen adayları, annesi ilkökul mezunu olan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Baba eğitim değişkenine göre incelendiğinde ise; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri; ölçek geneli ve alt boyutlarında özgeci-işsel nedenler ve dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

7. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri anne meslek değişkenine göre; ölçek genelinde ve özgeci-işsel nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Annesi ev hanımı olan ve annesi devlet memuru olan öğretmen adayları, annesi emekli olan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Diğer taraftan baba meslek değişkenine göre; öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ölçek genelinde ve özgeci-işsel nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı ancak dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Dışsal nedenler boyutunda, babası devlet memuru olan, babası emekli olan öğretmen adaylarından ve babası serbest meslek-esnaf olan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

8. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ailenin aylık gelir düzeyine göre; özgeci-işsel nedenler, dışsal nedenler boyutunda ve ölçek genelinde anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Ölçek genelinde aylık gelir düzeyi orta olan, aylık gelir düzeyi düşük olan öğretmen adaylarından; özgeci-işsel nedenler boyutunda aylık gelir düzeyi orta olan, aylık gelir düzeyi düşük olan ve aylık gelir düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Dışsal nedenler boyutunda aylık gelir düzeyi orta olan, aylık gelir düzeyi düşük olan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Bu araştırma sonuçlarından farklı olarak, Buldur ve Bursal (2013), Bursal ve Buldur (2015), Bursal ve Buldur (2016), Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç (2014) ve Gelbal ve Şahin'in (2016) araştırmalarında; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Bu sonuç araştırma sonuçları ile örtüşmemektedir.

9. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri aile yaşam yerlerine göre; özgeci-içsel nedenler, dışsal nedenler boyutunda ve ölçek genelinde anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Bu sonuca benzer şekilde; Gelbal ve Şahin (2016) araştırmasında öğretmen adaylarının yaşadığı yere göre öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

10. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri öğrenim gördükleri bölüm değişkenine göre; ölçek geneli ve alt boyutları incelendiğinde; özgeci-içsel nedenler ve ölçek genelinde anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Ancak dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Dışsal nedenler boyutunda Matematik Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenine sahiptir. Benzer sonuç, Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç'ın (2014) araştırmasında; İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından daha olumlu düzeyde tercih etme nedenlerine sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

11. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri öğrenim gördükleri bölüm memnuniyetine göre; dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak ölçek genelinde ve özgeci-içsel nedenler boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre, ölçek genelinde öğrenim gördüğü bölümden memnun olan, kısmen memnun olan ve memnun olmayan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir. Özgeci-içsel nedenler boyutunda öğrenim gördüğü bölümden memnun olan, kısmen memnun olan ve memnun olmayan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahiptir.

12. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri yaşadığı yerleşim yeri memnuniyetine göre incelendiğinde, dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bunun yanında ölçek genelinde ve özgeci-içsel nedenler boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ölçek genelinde yaşadığı yerleşim yerinden memnun olan ve kısmen memnun olan öğretmen adayları, yaşadığı yerleşim yerinden memnun olmayan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri sahiptir. Özgeci-içsel nedenler boyutunda yaşadığı yerleşim yerinden kısmen memnun olan ve memnun olan öğretmen adayları, yaşadığı yerleşim yerinden memnun olmayan öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

13. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri demokratik tercihleri değişkenine göre incelendiğinde; özgeci-içsel nedenler, dışsal nedenler boyutunda ve ölçek genelinde anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

14. Öğretmen adaylarının öğretmen mesleğini tercih etme nedenleri öğretmenlik mesleğini tercih sırası değişkenine göre; özgeci-içsel nedenler, dışsal nedenler ve ölçek genelinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre özgeci-içsel nedenler boyutunda; '1-10' sırada tercih eden, '20-24' sırada tercih eden öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahip olduğu görülmüştür.

Dışsal nedenler boyutunda; ‘11-19’ sırada tercih eden, ‘1-10’ sırada tercih eden öğretmen adaylarından ve 20-24 sırada tercih eden öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek genelinde ise; ‘1-10’ sırada tercih eden, ‘20-24’ sırada tercih eden öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenleri düzeyine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlik mesleğini ‘1-10’ sırada tercih eden öğretmen adayları diğer sıralarda tercih eden öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenlerine sahip olduğu görülmüştür. Benzer şekilde; Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç (2014)’ın araştırmasında da; 1-8. sırada tercih eden öğretmen adayları diğer sıralarda tercih eden öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu araştırma sonuçları diğer araştırma sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

15. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre incelendiğinde; ölçek genelinde, özgeci-içsel nedenleri ve dışsal nedenler boyutunda anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Araştırma Sonuçlarına İlişkin Öneriler

1. Bu araştırma sonuçlarında öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin dışsal nedenlerin daha etkili olduğu görülmüştür. Onun için öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmenliğin bireyler ve toplum için önemli bir meslek olduğu benimsenmeli ve öğretmenlik mesleğini dışsal nedenlerin etkisi ile seçmiş olanlara da öğretmenlik mesleğinin önemi ve değeri benimsenmeye çalışılmalıdır. Bu ve benzeri çalışmalarla, öğretmen adaylarının içsel motivasyonları yükseltilmelidir.

2. Yine bu araştırma sonuçlarından hareketle; öğretmenleri istihdam eden Milli Eğitim Bakanlığına öğretmen niteliklerinin artırılması için öğretmenlik mesleğinin daha cazip hale getirilmesi ve daha nitelikli öğrencilerin öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinin sağlanması önerilebilir.

Gelecek Araştırmalara İlişkin Öneriler

1. Bu araştırma, İlköğretim Matematik ve Fen Bilimleri Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları ile yapılmıştır. Öğretmenlik mesleği tercih nedenleri başka araştırmalarla bütün bölümleri içine alan daha kapsamlı ve farklı örneklerle yapılabilir.

2. Araştırma sonuçlarına bakıldığında öğretmen adaylarının cinsiyete göre; özgeci-içsel nedenler boyutunda ve ölçek genelinde kadın öğretmen adayları, erkek öğretmen adaylarından daha olumlu tercih etme nedenine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan hareketle diğer araştırmacılara; erkek öğretmen adaylarının mesleği tercih etme nedenlerinin düşük olmasının nedenleri, başka nitel ve nicel araştırmalar ile daha ayrıntılı incelenmesi önerilebilir.

3. Yine gelecekte yapılacak araştırmalar için, öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerine gelen öğretmen adaylarına 1. sınıftan 4. sınıfa kadar meslek tercihlerine yönelik düşüncelerinin değişip değişmediği, değişti ise nasıl veya ne yönde değiştiğinin incelenmesi önerilebilir.

4. Öğretmenlik mesleğine yeni başlayan öğretmenlere, meslek tercihlerine yönelik düşüncelerinin değişip değişmediği, değişti ise nasıl değiştiğinin belirlenmesine yönelik araştırmaların yapılması önerilebilir. Böylece öğretmenlik mesleğine ve öğretmen yetiştirme sürecine yönelik önemli katkılar sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Aktürk, A. O. (2012). Öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutumlarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ve akademik başarılarına göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(3),283-297.
- Atıcı, T. (2013). Biyoloji öğretmen adaylarının bölümü tercih etme nedenleri ve akademik başarıları. *Turkish Journal of Education*. 2(4). 4-12.
- Aydın, R. (2009). Türkiye’de öğretmen sorunları açısından Milli Eğitim Şuralarının değerlendirilmesi (1980–2000). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 199-237.
- Aydın, R. ve Sağlam, G. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 257-294.
- Aydın, R., İşlek, M., Aktaş Sağlam, G. ve Peker, R. (2020). Öğretmen adaylarının sahip olduğu ve okullarda öğretilmesini istediği değerlerin incelenmesi. *Journal Social Research and Behavioral Sciences/Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 6(12), 255-282.
- Aydın, R. ve İşlek, M. (2021). A comparative examination of relationship between motivation levels and future expectations of preservice Mathematics and Science teachers. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 119-136.
- Buldur, S. ve Bursal, M. (2015). Fen bilgisi öğretmen adaylarının meslek tercih nedenlerinin etki düzeyleri ve mesleki geleceklere yönelik beklentileri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 9(1), 81-107.
- Bursal, M. ve Buldur, S. (2013). Fen bilgisi öğretmen adayları için öğretmenlik tercih nedenlerini derecelendirme ve geleceğe yönelik beklentiler ölçekleri geliştirme çalışması. *TurkishJournal of TeacherEducation*, 2(1), 47-64.
- Bursal, M. ve Buldur, S. (2016). İlköğretim öğretmen adaylarının meslek tercih nedenleri ve geleceklere yönelik beklentileri: Karşılaştırmalı bir analiz. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 351-376.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). Bilimsel araştırma yöntemleri (24. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Candaş, B. ve Bebek, G. (2015). Fen Bilgisi öğretmeni adaylarının mesleği tercih nedenleri ve memnuniyet düzeyleri: Fatih eğitim fakültesi örneği. *International Conference on New Horizons in Education, Barcelona-SPAIN*, 150-158.

- Çakır, S. ve Akkaya, R. (2017). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve öğretmenlik eğitimi ile ilgili beklentileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 78-98.
- Çakmak, M. ve Kayabaşı, Y. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi MSKU Journal of Education*, 4(1),1-10.
- Çelik, N. ve Üzmez, U. (2014). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: çağrı merkezi hizmetleri örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (Ejoir)*, 2(1), 94-105.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çermik, H., Şahin, A. ve Doğan, B. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 201-212.
- Çiçek-Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Dardağan, M. ve Hesapçioğlu, M. (1997). Çeşitli yıllar itibariyle üniversiteleri kazanan öğrencilerin kaçınıcı tercihleriyle üniversiteleri kazandıkları giriş -bir çözümleme-. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 143-170.
- Ekinci, N. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve alan seçiminde etkili olan motivasyonel etkenler. *İlköğretim Online Dergisi*,16(2), 394-405.
- Göçer-Şahin, S. ve Gelbal, S. (2016). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerinin ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7(2), 443-458.
- Kahyaoğlu, M. ve Kırıktaş, H. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki tercihlerini etkileyen etmenler ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 818-826.
- Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri. *Humanities Sciences*, 7(2), 44-66.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi, kavramlar, ilkeler, teknikler* (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, B. ve Kıymaz, Y. (2020). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının perspektifinden: niçin öğretmen olmak istedim? Ne hissediyorum?. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(2), 519-536.
- Kılcan, B., Keçe, M., Çepni, O. ve Kılınç, A. Ç. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenliği bir meslek olarak seçme nedenleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 69-80.
- Saylan Kırmızıgül, A. ve Kızılay, E. (2020). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği seçimlerinde etkili olan etkenlerin belirlenmesi. *Öğretmen Eğitimi ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 35-44.
- Korkut-Owen, F., Kepir, D., Özdemir, S., Ulaş, Ö. ve Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151.
- Nalçacı, A. ve Sökmen, Y. (2016). Öğretmen adaylarının mesleği tercih nedenleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 717-727.

- Özbek, R., Kahyaoğlu M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 221-232.
- Özdamar, K. (2015). Paket programlar ile istatistiksel veri analizi cilt-1. Eskişehir: Nisan Kitabevi.
- Şara, P. ve Kocabaş, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliğini tercih nedenleri ve aldıkları eğitimle ilgili görüşleri. Turkish International Journal Of Special Education And Guidance & Counselling (Tijseg) Issn: 1300-7432, 1(2).
- Şeker, G. ve Çapri, B. (2020). Eğitim fakültesi öğrencilerinin meslek seçiminde etkili olan faktörler. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(3), 651-663.
- Tataroğlu, B., Özgen, K. ve Alkan, H.(2011). Matematik öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih nedenleri ve beklentileri. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications. Ankara: Siyasal Kitabevi, 997-1006.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(3), 461-486.
- Toraman, Ç. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin etkili öğretmen özellikleri ile öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri üzerine bir araştırma (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türk Dil Kurumu, (TDK). (2021). Meslek. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 10. 04. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Türk Dil Kurumu, (TDK). (2021). İş. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 05. 04. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Yılmaz, N. ve Doğan, N. (2015). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının meslek tercihlerini etkileyen faktörler: Hacettepe üniversitesi örneği. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(1), 405-421.
- Yurdakal, İ. H. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmelerinde rol alan etmenler. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 8(2), 1205-1221.